

Mál nr. 124/2023

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Slysátrygging.

Gildissvið vátryggingar. Matsfrestur.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 3. apríl 2023, ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V, dags. 26. apríl 2023.

Málsatvik.

Í málskoti kemur fram að M hafi orðið fyrir líkamstjóni í umferðarslysi þann 13. nóvember 2018. Á slysdegi var M með almenna slysátryggingu hjá V. Með tölvupósti dags. 4. apríl 2022 upplýsti V að þar sem meira en þrjú ár væru liðin frá slysi, væri þriggja ára matsfrestur sem tilgreindur er í skilmála vátryggingarinnar, liðinn. Telur M að slíkt skilmálaákvæði fari gegn lögum nr. 30/2004 um vátryggingarsamninga og lögum nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, sbr. einkum 36. gr. laganna, og ber að virða að vettugi. M byggir á því í fyrsta lagi að orðalag skilmálaákvæðisins segi ekki að vátryggður skuli aðhafast innan þriggja ára með tilteknum hætti. Ef skyldan til að aðhafast hvílir á vátryggðum beri félaginu að taka slíkt fram með skýrum hætti í skilmálum félagsins. Þannig sé vátryggður háður vátryggingafélaginu á öllum stigum máls síns, félagið ákveði hvaða gögn komast að í málinu, greiðir kostnað við gagnaöflun og þarf að samþykkja val á matsmanni. Vísar M til andskýringarreglu samninga- og vátryggingaréttarins og telur að túlka verði allan óskýrleika skilmálanna vátryggðum í hag. Í öðru lagi byggir M á því að í skilmálum vátryggingarinnar sé hvergi vísað til afleiðinga þess að örorka af völdum slysaatburðar sé ekki metin áður en þrjú ár eru liðin frá slysdegi. Í þriðja lagi byggir M á því að lög nr. 30/2004 feli í sér lágmarksvernd til handa vátryggðum. Þá eru löginn einnig ófrávíkjanleg og hafa að geyma tæmandi talningu allra fresta, hvort heldur um ræðir tómlætisfresti eða fyrningarfresti. Löginn geyma engan frest sem snýr að því að tjónþola beri að ljúka máli sínu innan þriggja ára frá slysdegi. Ákvæði í þá átt þarf að eiga sér stoð í lögnum. Skorar M á V að upplýsa við hvaða ákvæði laga nr. 30/2004 umrætt skilmálaákvæði styðst en bendir jafnframt á að það sé 121. gr. laganna sem er undir í málinu. Sú grein fjallar um hvenær bætur falla í gjalddaga en skv. ákvæðinu falla bætur í gjalddaga 14 dögum eftir að félagið átti þess kost að afla þeirra gagna sem þörf var á til þess að kanna ábyrgð sína og reikna fjárhæð bóta. Þá segir jafnframt að eigi félagið að bæta örorku sé heimilt í vátryggingarskilmálum að kveða nánar á um mat á örorkunni. Telur M að hugsunin að baki þessu orðalagi hafi verið og sé sú að tryggja félaginu sjálfu öryggisventil í að hámarki þrjú ár til að varna ótímabæru matsferli sem fellir skuld í gjalddaga og hefur um leið dráttarvaxtakröfu tjónþolans. Hugsunin hafi aldrei verið sú að skylda vátryggðan til að aðhafast innan þriggja ára. Vísar M til samskonar ákvæði norskra laga um vátryggingarsamninga og umfjöllunar um þá grein í norsku fræðiriti. Þá vísar M einnig til umfjöllunar í athugasemdum um 121. gr. frumvarps sem síðar varð að lögum nr. 30/2004. Að lokum bendir M á að samkvæmt skilmálum V hefur M engin úrræði til að rjúfa þriggja ára matsfrestinn.

V bendir á það í athugasemdum sínum að M naut aðstoðar lögmanns frá 16. febrúar 2021. Þá voru rétt um níu mánuðir þar til þrjú ár voru liðin frá slysinu. Það var nægilegt svigrúm til að óska eftir við V að falla frá tímamarkinu um að mat færi fram innan þriggja ára. Það gerði lögmaður M ekki. Vísar V til fjölmargra dóma sem fjallað hafa um þetta skilmálaákvæði, sá nýjasti er dómur Hæstaréttar í máli nr. 36/2022. Þá mótmælir V öllum málsástæðum M varðandi það að skilmálaákvæðið fari gegn lögum nr. 30/2004 og lögum nr. 7/1936.

Álit.

Ágreiningslaust er að M varð fyrir líkamstjóni þann 13. nóvember 2018 og tilkynnti V um tjón sitt þann 20. desember 2018. M leitaði til lögmanns sem sendi V umboð sitt þann 19. febrúar 2021. Næstu samskipti lögmanns M við V voru ekki fyrr en 31. mars 2022 þegar hann óskaði eftir gögnum frá V og var tilkynnt af V í tölvupósti þann 4. apríl 2022 að matsfrestur vegna slyssins væri liðinn þar sem meira en þrjú ár voru liðin frá slysinu sbr. skilmálaákvæði nr. 11.2.5. Í því ákvæði segir: „Örorkan skal að jafnaði metin einu ári eftir slysið, annars þegar læknir telur að varanlegar afleiðingar slyssins hafi komið í ljós, en þó ekki síðar en þremur árum eftir slysdag.“ Hæstiréttur hefur í mörgum dómum fjallað um

sambærilegt skilmálaákvæði. Í nýlegum dómi sínum í máli nr. 36/2022 frá 8. febrúar 2023 vísar Hæstiréttur til eldri dóma sinna í málum nr. 22/2004 og 604/2017 sem fjalla allir um sambærilegan ágreining og segir að viðurkennt hafi verið að vátryggingafélög hafi réttmæta hagsmuni af því að mæla í skilmálum slysátrygginga fyrir um tímafresti sem tjónþolar hafa til að afla sér sönnunar um varanlegar afleiðingar slyss og er þriggja ára frestur þar ekki talinn óeðlilegur. Þá er jafnframt vísað til þess að samningsfrelsi ríki um það hvernig ábyrgð er takmörkuð samkvæmt vátryggingarsamningi og vísað til þess að tjónþola var í lófa lagið, ekki síst eftir að slysið varð, að kynna sér skilmála slysátryggingarinnar sem mörkuðu nánar inntak réttar sem hann átti samkvæmt tryggingunni. Þá hefur Hæstiréttur einnig hafnað því að slík skilmálaákvæði fari gegn 36. gr. laga nr. 7/1936.

Í málskoti fjallar M sérstaklega um að fyrrgreint skilmálaákvæði fari gegn 1. mgr. 121. gr. laga nr. 30/2004 um vátryggingarsamninga. Að mati nefndarinnar og með vísan til niðurstöðu Hæstaréttar í máli nr. 36/2002 verður ekki talið að 1. mgr. 121. gr. laga nr. 30/2004 girði fyrir það að vátryggingafélög setji reglur um matsfresti í vátryggingarskilmála sína þar sem samningsfrelsi ríkir um það hvernig ábyrgð er takmörkuð samkvæmt vátryggingarsamningi. Samkvæmt orðanna hljóðan setur 1. mgr. 121. gr. laga nr. 30/2004 því ekki skorður. Með vísan til alls ofangreinds er það afstaða nefndarinnar að umrætt skilmálaákvæði sé hvorki óeðlilegt né óskýrt og brjóti ekki gegn lögum nr. 30/2004 um vátryggingarsamninga né lögum nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa. Matsfrestur var því liðinn þann 4. apríl 2022 og er kröfu M hafnað.

Niðurstaða.

M á ekki rétt á bótum úr almennri slysátryggingu hjá V.

Reykjavík, 23. maí 2023.

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir